

Nr 5.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning angående ändring i förordningen den 26 juni 1931 (nr 280) om erkända sjuk-kassor.

Genom en den 28 januari 1949 dagtecknad proposition, nr 22, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden, föreslagit riksdagen att antaga följande förslag till

Förordning

**angående ändring i förordningen den 26 juni 1931 (nr 280)
om erkända sjuk-kassor.**

Härigenom förordnas, dels att 20 och 27 §§ förordningen den 26 juni 1931 om erkända sjuk-kassor¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt framgår av det följande, dels ock att i samma förordning skall införas en ny paragraf, betecknad 39 a §, av nedan angivna innehåll.

(Gällande lydelse:)

20 §.

Sjukhjälp till — — — — — dag (*sjukpenning*).

Den, som — — — — — allenast sjukpenning.

(Föreslagen lydelse:)

20 §.

Har den, som är medlem av erkänd sjuk-kassa för erhållande av sjukpenning, hemmavarande eller eljest av honom helt eller delvis underhållet barn under femton år, skall till honom utgivas tillägg till sjukpenningen (b a r n t i l l ä g g) enligt vad nedan sägs. Barntillägg må dock utgå endast såframt utgivandet av sjukpenningen, enbart eller tillsammans med ersättning för vård som avses i 22 § andra stycket, medför rätt till statsbidrag enligt vad därom är särskilt stadgat.

¹ Senaste lydelse av 20 §, se 1944:764.

(Gällande lydelse:)

27 §.

I varje — — — — — ekonomiska ställning.

Sjukpenning vid — — — — — (nedsatt sjukpenning).

Erkänd sjukkassa — — — — — medgivande därtill.

(Föreslagen lydelse:)

27 §.

Barntillägg utgår med 50 öre för dag, då antalet barn som avses i 20 § tredje stycket är högst två, och eljest med en krona för dag. För dag då sjukpenning, som berättigar till barntillägg, samtidigt utgår från flera erkända sjukkassor utgör dock barntillägget å varje sjukpenning allenast hälften av nyssnämnda belopp.

Barntillägg utbetalas, såvitt det kan ske, samtidigt med den sjukpenning, å vilken det utgår.

39 a §.

Utan särskilt bemyndigande äger centralsjukkassa granska ansluten lokalsjukkassas räkenskaper och övriga handlingar samt inventera dess medel och värdehandlingar.

Representant för centralsjukkassa äger närvara vid förenings- och styrelsesammanträden i ansluten lokalsjukkassa.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1949, då kungörelsen den 18 september 1942 (nr 761) om kristillägg å sjukpenning från erkänd sjukkassa skall upphöra att gälla. Vad i nämnda kungörelse stadgas skall dock fortfarande äga tillämpning, då sjukpenningen hänför sig till tid före den 1 juli 1949.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för förslaget, får utskottet i den mån redogörelse därför ej lämnas här nedan hänvisa till propositionen.

Enligt 20 § förordningen den 26 juni 1931 (nr 280) om erkända sjukkas-sor består den sjukhjälp, som de erkända sjukkassorna lämna sina med-lemmar, av dels ersättning för utgifter till sjukvård (sjukvårdsersättning) och dels ett understöd i penningar för varje dag (sjukpenning).

Till den sjukförsäkring, som meddelas av de erkända sjukkassorna, läm-nar staten bidrag i olika former. Bestämmelserna härom återfinnas i *kungö-relsen den 26 juni 1931 angående statsbidrag till sjukkasor* (nr 282; ändr. 333/1935, 341/1937, 598/1941, 660/1944, 766/1944 och 392/1945). Enligt denna kungörelse utgår statsbidrag både i förhållande till antalet medlemmar i kassan (medlemsbidrag) och i förhållande till den sjukhjälp, som kassan lämnat (sjukdagsbidrag och sjukvårdsbidrag).

Efter beslut av 1942 års riksdag utgår av statsmedel ett särskilt kristill-lägg till sjukpenningen. Enligt *kungörelsen den 18 september 1942 om kris-tillägg å sjukpenning från erkänd sjukkassa* (nr 761; ändr. 767/1944) äger sålunda medlem av erkänd sjukkassa, som är försörjningsskyldig mot hemmavarande barn under 15 år, att för tid, då till honom utgår sjukpen-ning om minst en krona för dag, av statsmedel uppbära kristillägg å sjuk-penningen. Kristillägg utgår dock icke till medlem, för vilken jämlikt den förutnämnda kungörelsen den 26 juni 1931 (nr 282) statsbidrag ej må be-räknas, samt ej heller under tid, då enligt samma kungörelse sjukdagsbidrag ej utgår (1 §). Kristilläggets belopp utgör, om barnens antal är högst två, 50 öre samt eljest en krona för dag. Då sjukpenning, som berättigar till kristillägg, samtidigt utgår från flera erkända sjukkasor, utgör dock kris-tillägget å varje sjukpenning allenast hälften av nyssnämnda belopp (2 §).

Kristillägg utbetalas till den försäkrade endast efter det att ansökan där-om göres hos sjukkassan. Därvid skall uppgift lämnas om antalet hemma-varande barn under 15 år samt om dessas fullständiga namn och födelse-tid. Såvitt det kan ske, skall tillägget utbetalas samtidigt med den sjukpen-ning, å vilken det utgår (3 §).

Kristilläggskungörelsen innehåller bestämmelser om den ordning i vilken sjukkassa erhåller ersättning av statsmedel för utbetalade kristillägg (4 och 5 §§).

Centralsjukkassa skall utöva kontroll över den utbetalning av kristillägg, som sker av de inom dess område verksamma lokalsjukkassorna. För sådant ändamål äger centralsjukkassan inventera lokalsjukkassornas medel och granska deras räkenskaper (6 §).

Slutligen stadgas att det ankommer på pensionsstyrelsen att meddela när-mare föreskrifter rörande ordningen för ansökan om kristillägg och för ut-betalning av dylika tillägg ävensom rörande ersättning för utgivna kris-tillägg (7 §).

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 16 november 1948 förklarade sig *pen-sionsstyrelsen* anse det uppenbart, att kristillägget fortfarande borde utgå

så länge förordningen om sjukkassor vore gällande. Däremot ville pensionsstyrelsen ifrågasätta, om icke formerna för tilläggets utgående borde ändras på sådant sätt, att tillägget finge karaktär av ett barntillägg till de erkända kassornas stadgeenliga sjukpenning. Genom ett sådant inarbetande av kristillägget i sjukhjälpens skulle man vinna i första hand den fördelen, att det administrativa arbetet kunde i icke ringa mån förenklas särskilt i sjukkasorna. I likhet med kristilläggen skulle givetvis de nya barntilläggen i sjukförsäkringen helt bekostas av statsmedel. Pensionsstyrelsen förordade därför, att kristilläggskungörelsen upphävdes och att i stället i sjukkasseförordningen och den allmänna statsbidragskungörelsen intoges föreskrifter, i huvudsak motsvarande dem som inginge i kristilläggskungörelsen. Vid skrivelsen fogades förslag till författningsändringar.

Över pensionsstyrelsens förslag ha efter remiss statskontoret, socialstyrelsen och Svenska sjukkasseförbundet yttrat sig.

Föredragande departementschefen, statsrådet Möller, har i propositionen bland annat anfört följande:

»Liksom pensionsstyrelsen finner jag det uppenbart att ett särskilt sjukpenningtillägg av statsmedel alltjämt bör utgå till de sjukkasemedlemmar, som ha minderåriga barn att draga försorg om. Jag behöver därvid endast peka på den rådande prisnivån och på det förhållandet, att enligt den allmänna sjukförsäkringen kommer att utgå helt av statsmedel bekostade barntillägg om 50 öre per barn och dag. De förenklingar i administrativt hänseende, som torde vinnas genom att — på sätt pensionsstyrelsen föreslagit — kristilläggen förvandlas till barntillägg, synas vidare vara så betydande, att förslaget bör genomföras. Förslaget har också tillstyrkts vid remissbehandlingen. Jag förordar därför, att de nuvarande bestämmelserna om kristillägg till sjukpenning från erkänd sjukkasse ersättas med regler om barntillägg från sådan kassa.

I anslutning till vad sålunda anförts och till vad pensionsstyrelsen föreslagit har inom socialdepartementet upprättats ett förslag till förordning angående ändring i förordningen den 26 juni 1931 (nr 280) om erkända sjukkassor. Beträffande innehållet i detta förslag torde här endast följande behöva framhållas.

Jämlikt 1 § kristilläggskungörelsen får vid prövning av frågan huruvida kristillägg skall utgå eller ej hänsyn tagas endast till medlems hemmavarande barn under 15 år. Pensionsstyrelsen föreslår nu att barntillägg skall utgå, därest medlemmen har hemmavarande »eller eljest av medlemmen helt eller delvis underhållet barn under femton år, för vilket rätt till allmänt barnbidrag föreligger». Förslaget innebär en utvidgning i förhållande till vad nu gäller så tillvida, att tillägg skall kunna utgå även för annat än

hemmavarande barn, t. ex. för ett utomäktenskapligt barn beträffande vilket barnets fader fullgör sin underhållsskyldighet.

Den av pensionsstyrelsen föreslagna utvidgningen i detta hänseende anser jag mig böra godtaga. Barntilläggets syfte synes mig böra föranleda att sådant tillägg i vissa fall utgår även till annat än hemmavarande barn. Därest en sjukkassem medlem är underhållsskyldig t. ex. mot barn efter hem- eller äktenskapsskillnad eller mot barn utom äktenskap eller mot barn som han utackorderat i fosterhem, bör således barntillägg utgå, naturligen dock endast under förutsättning att vederbörande fullgör sin underhållsskyldighet. De anvisningar i detta hänseende, som kunna vara erforderliga, torde få utfärdas av pensionsstyrelsen. Jag vill erinra om att vad jag nu förordat överensstämmer med den ståndpunkt, som i denna del intagits i lagen om allmän sjukförsäkring (24 §).

Såsom framgår av det anförda innebär emellertid pensionsstyrelsens förslag att hänsyn skall tagas endast till barn, för vilket föreligger rätt till allmänt barnbidrag. Genom denna bestämning utestängas bl. a. de utländska sjukkassem medlemmarna från rätten till barntillägg till dess de med sina barn blivit mantalsskrivna här. I denna del innebär förslaget en begränsning i vad nu gäller i fråga om rätten till kristillägg. Härtill kommer att bestämningen i och för sig icke är särskilt praktiskt vägledande för sjuk-kassorna. På grund härav finner jag mig böra föreslå den jämkningen i pensionsstyrelsens förslag i denna del att jag förordar att i sjukkassee förordningen — lämpligen såsom ett tredje stycke av 20 § — upptages en bestämmelse av innehåll, att sjukpenningförsäkrad medlem, som har hemmavarande eller eljest av honom helt eller delvis underhållet barn under 15 år, skall äga rätt till barntillägg till sjukpenningen. I enlighet med vad nu gäller i fråga om kristillägg bör denna bestämmelse kompletteras med den föreskriften, att barntillägg utgår endast om utgivandet av sjukpenningen, enbart eller tillsammans med ersättning för sjukhusvård, medför rätt till statsbidrag. I detta sammanhang torde icke behöva utsägas att barntillägget skall utgå helt av statsmedel, då detta följer av att i statsbidragskungörelsen intages en bestämmelse om ett 100-procentigt statsbidrag för utgivna barntillägg.

I 27 § sjukkassee förordningen torde, såsom pensionsstyrelsen föreslagit, böra införas regler motsvarande föreskrifterna i 2 § och 3 § tredje stycket kristilläggs-kungörelsen.

I 6 § kristilläggs-kungörelsen föreskrives, såsom tidigare nämnts, att centralsjukkassa skall ulöva kontroll över de inom dess område verksamma lokalsjukkassornas utbetalning av kristillägg samt att centralsjukkassa för sådant ändamål äger inventera lokalsjukkassornas medel och granska deras räkenskaper. Den omständigheten att kristilläggen utbytas mot barntillägg bör icke medföra någon förändring härvidlag. En bestämmelse härom bör

därför upptagas i sjukkasseförordningen. Pensionsstyrelsen har i detta hänseende föreslagit att bestämmelsen avfattas efter mönster av 88 § sjukförsäkringslagen och att bestämmelsen upptages under 7 § sjukkasseförordningen. Jag godtager med viss jämkning pensionsstyrelsens förslag i fråga om bestämmelsens avfattning men anser att bestämmelsen bör ha sin plats i det avsnitt av förordningen, som avser tillsynen å de erkända sjukkasorna, och förordar därför att bestämmelsen införes i förordningen under en särskild paragraf, betecknad 39 a §.

De föreslagna författningsändringarna torde böra träda i kraft den 1 juli 1949. Äldre bestämmelser böra emellertid tillämpas på kristilläggsfall, som då ännu ej hunnit slutregleras.»

Utskottet. Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot det genom propositionen framlagda förslaget och får därför hemställa,

att riksdagen måtte bifalla förevarande proposition.

Stockholm den 23 februari 1949.

På andra lagutskottets vägnar:

DAVID NORMAN.

Vid detta ärendes behandling ha närvarit

från första kammaren: herrar *Norman, Forslund, Hallagård, Hermansson, Nils Elowsson, Uhlén, Carl Eric Ericsson* och *Sunne*;

från andra kammaren: herrar *Hellbacken, Jacobsson* i *Igelsbo, Ryberg, Holm*, fruarna *Sandström, Johansson* i *Norrköping*, herrar *Hagård* och *Andersson* i *Alfredshem*.
